

Fubola mundiala da

■ Lau urte alferrik igaro dira. Orain-hurrengo Mundialean ere egunkari honetako Iritzi Saileko Buru jaunak honako honetxei eskatu zion "ikuspegi kritiko bat" ikuskizun mundialaren gainean, eta lau urteren buruan hona neurrirako ere futbolakizunak kontrako ezarrira eramane beharrez. Ez da seinale ona, jaun-andreak.

Ezetz esan diot lehenbiziko hitzetik. Ez nauela fubolkuntza horrek sobera kilikatzen; urrutitxo egiten zaidala — orain lau urte baino arrotzago — Mundialaren mundu hori: ez nauela ukitzen, ez hunkitzen, ez erasaten, ezta kontra egiteko lain ere. Bai, baina —bere temar hura—, ez ote dudan deus esatekorik “presio mediatiko jasangaitzari buruz”. Ezetz berriro ere nik, ez dudala delako presio horren kargarik sumatzen nere baitan. Eta xeheki esplikatu diot fedezko fedabideekikoa: telebistarik ez dut kasik ikusten (bi edo hiru ordu hilean, zeinak ematen baitu 4tik 6 minutura bitarteko batazbesteko birtual bat); nerearen antzik handiena duen hizkuntzan argitaratzen den egunkarian (hementxe bertan) ateratzen duten gehigarri technoarekin, berriez, egiten dudana da jo, hartu, heldu, jira, pasa eta utzi, dagoela bere horretan, hau da, horoskopoa-ri edo artikulu zentzudunei adinaxe kasu. Taberna eta lagunarté gaizto nolabaitekoetatik apartatzen aspaldi erakutsi zidaten etxean, eta ahal bezain zintzoki jarraitzen natzale gure guraso zaharren erakutsi on probetxuzkoei, nahiz badakidan egunetik egunera zailagoa dela fedabideek kudeatutako gehiengo ergel mundializatuaren atzaparretatik libre antzean segitzea. Eskean etorri zaidan kazetariari ezetz esan nion lehenbiziko hitzetik, baina baiezka bezala ari naiz hitza hitzari-erantsiz, eta honek ez du erremediorik, behin honuzkero.

Orain lau urte idatzi nuen sermoi antimundial hari lgan-de-arratsaldea egunero jarri nion izena, eta han deklaratzten zen fubolkunde guztiaren muina zela "larrua gozo jo beharrean, larrua ostikoz jotzea"; honela ikusten nuen orduan fuboleko jokalaria nere begi gaizki-hezien bistan: "haren aurpegiera txinto-idiota, haren jakera korteinglestiarra, kontzientzia txarrak eragindako umiltasun zuri-faltsua eta zazpi-zortzi zerotako diruz (pezetatan, jakina) kakaztutako barren beltz hiro-tua". Eta ez dakit orain nere orduko^o esan horiek zenbateraino duten egia-aren antza edo gezurraren kolorea, baina dakidana da amorrua behar dela horrela gaizki-esaka jarduteko, orain nere baitan sumatzten ez dudana amorru klase bat.

Fubola, normaltasuna eta farre xuria

Zer da, izan ere, neretzat fubola eta bere Mundiala; diru-mordo ikaragarriak mugitzeko aitzakiaz besterik? Ba, funtsean, kolore jakin batzuekin bat egitea, nazioen ordezkarien arteko gerra (ustez) alai eta osasuntsua; eta neri axalik ere ez

ukitzén delako kolore nazional horiek (ez, diren nazioenek, eta ezta izan daitezkeen nazioenek ere, badaezpada diot). Beste kontu bat litzateke nazioen arteko disputa kolorezko horiek ez balira diruditen bezain alai eta osasuntsuak, eta oraintxe bururatzten zait zer-nolatsukoa izan litekeen gure moduko jende aldrebesak bizi-estimatu lukeen kirol-mota mundial egiaz alai eta osasuntsua; "polizi-talka" dei geniezaioke: hartu mundu guztiko nazio, estatu, erresuma, konderri eta erkidegoetako polizia eta armada profesionalen ordezkariak, sartu estadioetan eta elkarri tira dale, saiatu mutilak, zeinek gehiago garbitu edo elbarritu; azio polit askoak asma litezke: "buru-hezurra zulatzea", "bihotz-mamiraino zuzen", "begi biak ateratzea" eta abar luze eta beltz bat. Baina lasai; ez digute horrelako pozik emango eta berdin-berdin segiko diote nazioek kolorezko aspermen entretenigarri horri eragiten, munduko hiritar normal ongi-hezi guztien pozgarri.

Eta hiritar normalari inork ez dio farrerik egiten, ezta egun mundial haue-

kasua, zuek ere farre xuri ergelá egin dezazuen.

Mundializatu gabeko lurrak

Neri, oraindik ere, grina eta pasio puskat sortzen didana apustua da, jokoa, eta baita, kirol axial-garbi barren-ustel handi eta mundial horietan ez dagoen xaltza eta tranpa sana ere. Esan nahi baita, aizkol-apustua eta harri-jasotzea ditudala gogoko, baina ez kirol edo, are itsuskiago, herri-kirol izenez gainzuritutako marka-jartze aspergarri hori, ez gaur kasik erabat gailundu den erlojupeko eta jinasi hutszoko ariketa zozo hori, inondik ere. (Aizkorian ere hasi gara txepelkeriak asmatzen, oraintxe egin berri den "Urrezko aizkora" sariketa nolabaiteko hori lekuko. Han ginen gu ere azkenengo saioan, eta Beizamako Peñagarikano atera denetan onena; berrogei urte jiratu eta gero hasi zaigu nabarmentzen lehen-go Santagedaren kastakoa den mutil zimel hau, eta nere artean egin dut garaiz nabilela oraindik aizkorian indarrak probatzeko.) Nik ez nuen mutil-koxkorretan Azpeitiko zezen-plazan jokatzeko

ustel kronikoa gogorarazten dit: kabrola eta putakumea dira bi-bien oihu arruntak; apustuan berriz, hoi dek/duk eta-aa! eta hartu arnasa/hatsa!, pasioz eta gozotasunez. Nekez adituko duzue futboldegian, oso aspaldi ez dela Azpeitiko zezen-plazan Izeta eta Landarbide bi aiarren harri-jasotzeko apustuan gizon eda-
detu bati (aiarra ote zen nago hura ere) aditu nion esan honen antzekorik: "gizonak bere buaruari emate'ixkiyon lanak!", nekez adituko diozue inori futboldegian gisa honetakorik: "ibili egin behar dik gizonak horrela, larruzko bola txar baten atzetiki!", adibidez. Fubolean itsumena da lege, eta golaren orgasmo garestia.

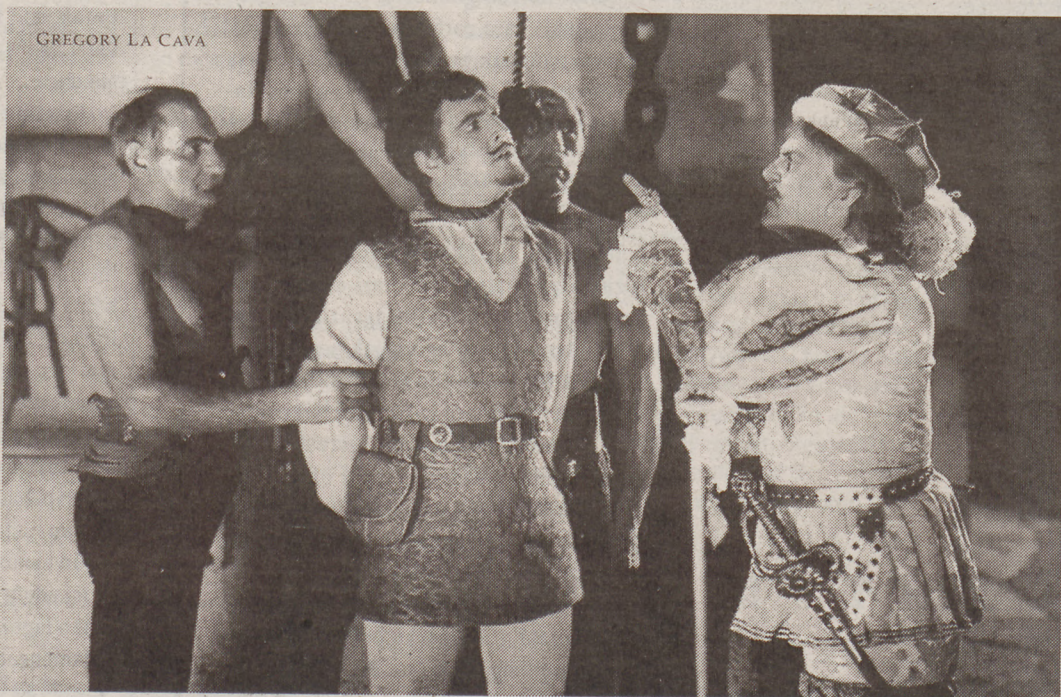
Baxkoak estadioetan

Gehiengoaren farre xurira nator atzera. Delako farre hori orain hogeiren bat urte bertsoak aditzaera joateagatik nere inguruko gehiengo estatistikoak egiten zidaren senide hurrekoa da. Baina gauzak diferentetuak daude oso ordutik hona: apezkondo batek eta haren segizioek bertsotako jarduna funtzio "sakon" bihurtu zuten, gai intelektualak neurri mundialetan kantatzen hasi ziren, eta mezatako kantuen doinu moteletan. Eta honela, kulturalki homologatu, mundialdu, moteldu eta telebistaturik, bertsoa "gizarteratu" egin zen ezin esan ahalako egurrean, errespetoa eta sinesgarritasuna irabaziz, intelektualek eta bertsoaren teorikoek esango luke, ten moduan. Gaur den egunean, eta aspalditxotik, bertsolarien txapelketa duintasun hitza gehienetan errepikatzen duen haretzek irabazten du. Bukatu ziren betiko farre xuriak. Baina apustu mundu hori nekez gizarteratuko dute, eta kristo guztia: ren farre xuriarekin bizitzen segigi beharko dugu: modernoek, kosmopolitek, internautek, indigenistek, musika etnikoaren (urrutikoaren) zaleek, denek eginen digute farre xuria, baita baserrian jaio eta hazitako askotxok ere, eta baita baxkoek

ere (baxko hitza, garai batean Oiartzun alde horretan-eta ematen zioten esanahia: rekin darabilt, eta esan nahi du, besterik gabe, 'eusko abertzalea'; ez du deus ikus-tekori euskara idatzian zenbaitek erabili izan duten beste basko batekin). Baxkoek ere farre xuria, beraz: ez baitu apustu mundu farregarri horrek, bertsolaritzak (orain) duen bezala, ez jendez eta ez dirua- ren korrentuz, Euskal Kultura eta Eraikuntza Nazionalaren unibertsoan aintzakitat hartua izateko behar lukeen eiterik eta pisurik. (Eta halaxe hobe gai- nera!) Baina fubolak bai, baxkoentzat be- zala ez-baxkoentzat ere.

Nere aldetik, bihotz-bihotzetik opa-
dizuet Euskal Herriko Selektzioaren kuti-
xi edo zera hori, ea hurrengo Mundiale-
rako lortzen duzun. Txuri-gorri-berdeek
gola sartzen duen bakoitzean, Gora
Euskadi! izan dadila zuen eztarri orgas-
matutik aterako den oihu aberkoa. Eta
nik egin dezadala farre-algara lasaia,
zuekin gogoratuta.

Fubola mundiala baita, eta mundua
estadio bat... estatistikaren zeruan. ■

GREGORY LA CAVA